

Focus de desenvolupament

Preservació dels recursos genètics: la unió fa la força

els països amb una rica biodiversitat es troben a vegades en una posició de feblesa enfront de les empreses privades quan es tracta d'establir contractes de prospecció. En efecte, els recursos genètics que es busquen es troben sovint disponibles en nombrosos països, la qual cosa permet que les empreses juguin amb aquesta competència per tal de negociar a la baixa els drets d'entrada i les condicions de repartiment de beneficis. Per a reforçar el poder de negociació dels països del Sud, hi ha qui ha suggerit que el conjunt de països que posseeixen els mateixos tipus de recursos genètics (per exemple perquè tenen uns ecosistemes comparables) imposin col·lectivament una única taxa de regalies per a tots els prospectors.

Aquesta és l'estratègia seguida per la

Comunitat Andina (Bolívia, Colòmbia, Equador, Veneçuela i Perú), que el setembre de 2000 va adoptar una legislació comuna sobre la propietat intel·lectual, compatible amb les reglamentacions de l'Organització Mundial del Comerç (OMC). Aquestes lleis, que regulen sobretot l'accés als recursos genètics, tenen com a objectiu que es reconegui el dret de les poblacions locals sobre els seus recursos.

Per la seva banda, l'Organització per a la Unitat Africana està preparant un marc jurídic model, perquè l'apliquin els estats membres que ho vulguin, per tal de protegir els drets dels agricultors, de les comunitats locals i dels que obtenen llavors. L'objectiu d'aquesta legislació, que s'oposa a la patentabilitat d'éssers vius, és el d'assegurar la conservació, l'avaluació i la utilització durable

dels recursos biològics, inclosos els recursos genètics agrícoles. Per a assegurar l'enllestiment de la llei a nivell nacional, un comitè de coordinació podria agrupar representants del sector públic, científic, organitzacions professionals, organitzacions no governamentals i comunitats locals. Aquest projecte de llei es distingeix del pacte andí en el fet que busca una col·laboració més activa amb el sector privat, per a satisfer les comunitats locals i alhora respondre a la demanda internacional de recursos genètics. Falta que aquest projecte de llei s'adapti a les reglamentacions actuals de l'OMC en matèria de propietat intel·lectual, malgrat que aquelles estan sota revisió, sobretot amb la idea, defensada per un gran nombre de països en via de desenvolupament, d'excloure'n el camp de la biodiversitat.

Entrevista

Darryl Macer

Professor de biologia a la Universitat de Tsukuba (Japó) [www.biol.tsukuba.ac.jp/~macer/index.html]

Quin és l'impacte del desenvolupament de les biotecnologies sobre l'agricultura mundial?

Darryl Macer: La competència internacional al mercat de les matèries primeres és cada cop més intensa. El desenvolupament de les biotecnologies, que hauria de contribuir al millorament dels rendiments i, per tant, augmentar el nombre de països autosuficients, no farà més que ampliar aquesta tendència: el mercat de les exportacions agrícoles serà cada vegada més tènue, amb els preus a la baixa.

D'altra banda, les biotecnologies permeten elaborar productes de substitució de nombroses produccions de països en via de desenvolupament (PED), com ara el cotó, el cafè, el cacau, la vainilla o el sucre. Els PED deixaran de guanyar per les seves exportacions 10.000 milions de dòlars. Finalment, en alguns PED, el sector agrícola dona

feina a més del 80 % de la població activa. Els cultius transgènics, que necessiten menys mà d'obra, corren el perill de pertorbar l'equilibri socioeconòmic d'aquests països.

També existeix un déficit en mitjans per a recerca per part dels PED...

D. M.: Per definició, les biotecnologies són un camp de recerca aplicada, que necessita recerques fonamentals molt costoses per a comprendre el funcionament dels organismes. Per tant, els països industrialitzats sol·liciten cada vegada més recursos privats de tal manera que les multinacionals de biotecnologies disposen d'un control important sobre la recerca i limiten més les possibilitats de transferència de tecnologia cap als PED.

No obstant això, països com Índia o la Xina han invertit molt en les

biotecnologies, però els manca capacitat i fons suficients per a explotar plenament els resultats de les seves recerques.

El desenvolupament de patents sobre els organismes vius no contribueix a aprofundir les diferències entre les capacitats de recerca en biotecnologies?

D. M.: La seqüenciació completa dels genomes de nombrosos organismes tindrà repercussions enormes sobre les patents en biotecnologies. Un cop posats a disposició de la comunitat científica, aquests resultats podrien estimular la recerca als PED. Però en general, existeix el risc de veure com la patent de certes innovacions condueix a situacions de monopoli i, per tant, limiten la transferència de tecnologies cap als PED.